

Obsah

Předmluva k českému vydání.....	11
I. Přetížená škola a proč se mluví o finském zázraku	15
1.1 Dobré zprávy z výzkumu vývoje	15
1.2 Nahromaděná očekávání společnosti vůči škole	17
1.3 Co je ve Finsku jiné?.....	19
1.4 A jak je to na waldorfských školách?	22
2. Vývoji odpovídající vyučování versus výkonnostní cíle	27
2.1 Co stimuluje tělesný a duševní rozvoj?.....	27
2.2 Humanizace – výzva pro 21. století, ale jak?	29
2.3 Proč je možné ze školy onemocnět.....	32
2.4 Bez odvahy a iniciativy to nejde – jak se to naučit?	34
2.5 „Všechno má svůj čas“ – proč nám chybí trpělivost?	35
2.6 Které waldorfské prvky najdeme na „veřejných“ školách?.....	35
2.7 Jak je to s vědeckou průkazností?	36
3. Zdraví pro tělo, duši a ducha – co to znamená v denní praxi vyučování?	39
3.1 Salutogeneze aneb centrální role citového života ve výchově	39
<i>Učit se z lásky. Ale jak? – Kdo koho vychovává v sebevýchově? – Anthroposofie – kulturní bohatství – Salutogeneze a smysl pro koherenci v kontextu waldorf- ské pedagogiky</i>	
3.2 Duševní zdraví – a sociální kompetence.....	45
3.3 Tělesné zdraví – „cítit se fajn“, jde to bez drog?.....	47

3.4	Duchovní zdraví – jak lze vyučovat bez ideologie?	49
3.5	Sociální zdraví – jak se podaří kvadratura kruhu?.....	51
3.6	Kvality pedagogického postoje podporujícího zdraví.....	53
4.	Otázka pojetí člověka a jeho významu pro výchovu podporující zdraví.....	61
4.1	Sebepoznání – celoživotní výzva	61
4.2	Paracelsovo medicínské pojetí člověka.....	62
4.3	Teologicko-filosofické pojetí člověka Johanna Scota Eriugeny.....	64
4.4	Anthroposofické pojetí člověka	67
4.5	Porozumění v kontextu myšlení a pozorování	69
	<i>Činnost bytostných článků v raném embryonálním vývoji – „Quinta essentia“</i>	
5.	Pět salutogenetických principů waldorfské pedagogiky.....	85
5.1	Utváření okolí a péče o smysly ve vyučování	87
	<i>Každý orgán se utváří působením své funkce – Dvanáct smyslových modalit – Smyslová činnost a vývoj mozku – Možnosti podpory a poškození smyslového vývoje – Péče o smysly ve vyučování – Péče o smysly v sebevýchově – Od smyslového sebeprožívání ke spirituální sebezkušenosti – Otázka reinkarnace a smyslu smyslového světa</i>	
5.2	Péče o biorytmy k podpoře seberegulace	100
	<i>Otázky k rozvrhu hodin – Biologické hodiny a centrální regulátory rytmického uspořádání</i>	
5.3	Poučení z chyb – cesta k autenticitě.....	118
	<i>Dva příklady – Co je vývojově přiměřený trest?</i>	
5.4	Osobnostní rozvoj pomocí iniciativy a vlastního působení.....	122
	<i>„Zvládnout sám“ – Nalezení a překonání sebe sama – Od provizorního ke skutečnému sebevědomí</i>	
5.5	Prožívání současné společnosti – jak se stavím ke globálnímu vývoji lidstva?	125
6.	Pedagogický zákon – antropologické východisko k pochopení osudu.....	129

7. Výchova pro zdraví ve druhé půli života	135
7.1 Otázka názoru	135
7.2 K praktickému provedení	138
<i>Předškolní léta a první školní roky až k devátému roku života — Školní léta až k patnáctému roku života — Vyšší stupeň až do jednadvacátého roku života</i>	
8. Šance a rizika „deficitního člověka“	145
8.1 Proč je vývoj člověka tak náchylný k poruchám?	145
8.2 Mýtus o pádu do hříchu a o krádeži ohně.....	145
8.3 Svobodné rozhodnutí a sebeurčení.....	147
8.4 Hledání pravdy a utváření společenství	148
9. Věkové milníky vývoje a jejich rezonance ve waldorfském učebním plánu	151
9.1 První rok života: pozornost a ovládnutí těla.....	154
9.2 Druhý rok života: naslouchání a osvojení si řeči	158
9.3 Třetí rok života: zkušenost sebe sama v myšlení a zážitek já	160
9.4 Všeobecná hlediska anthroposofické nauky o člověku k prvním třem letům života	163
9.5 Čtvrtý rok života: rytmus a chuť k opakování.....	166
9.6 Pátý rok života: fantazie – mé myšlení určuje, jak to má být.....	168
9.7 Šestý rok života: objevení věčnosti.....	173
9.8 Hlediska z anthroposofické nauky o člověku ke čtvrtému až sedmému roku života	175
9.9 Sedmý rok života: schopnost abstraktního myšlení a otázka školní zralosti	178
9.10 Osmý rok života: učení z paměti je zábavné	180
9.11 Devátý rok života: pocit osamění, „metavědomí“ a „metamemory“	183
9.12 Hlediska z anthroposofické nauky o člověku k osmému až desátému roku života.....	185
9.13 Desátý rok života: nový pohled na svět – příroda a láska ke zvířatům, technika, záliby, přátelé	188

9.14	Jedenáctý rok života: nový vztah k řeči	190
9.15	Dvanáctý rok života: dokončené dětství a otázka, co bude nyní	193
9.16	Třináctý rok života: překročení hranic a prožívání hněvu a bezmoci ..	195
9.17	Hlediska z anthroposofické nauky o člověku k jedenáctému až čtrnáctému roku života	196
9.18	Čtrnáctý rok života: moc touhy a polarita citů	200
9.19	Patnáctý rok života: Kdo je za mě odpovědný? Ty mi nemáš co říkat! Probouzení vlastního svědomí	202
9.20	Šestnáctý rok života: najít vlastní cestu – vlastní odpovědnost a smysl pro povinnost	204
9.21	Sedmnáctý rok života: naučit se žít s utrpením světa	206
9.22	Osmnáctý rok života: odvaha k budoucnosti	208
9.23	Devatenáctý rok života: potřebné činy	210
9.24	Hlediska z anthroposofické nauky o člověku k patnáctému až devatenáctému roku života	211
9.25	Dvacátý rok života: sbírání zkušeností	213
9.26	Dvacátý první rok života: jak je těžké se rozhodovat	214
9.27	Hlediska z anthroposofické nauky o člověku k devatenáctému až jednadvacátému roku života	216
10.	Sexualita a identita	221
10.1	Transgender a asexualita	221
10.2	Homosexualita	222
10.3	Ego a partner.....	223
10.4	Zacházení s pornografií.....	224
10.5	Sexuální perverze	225
10.6	Otázky osudu	227
10.7	Osvěta ve škole	229
10.8	Hlediska z anthroposofické nauky o člověku k odlišnostem muže a ženy	230
II.	Eurytmie – a proč je tak důležitá	237

---

12. K učebnímu plánu svobodného náboženství	245
13. Výuka techniky a učení pomocí digitálních přístrojů	251
13.1 Uchopení mediální pedagogiky	252
13.2 Vývojově orientované mediální kurikulum waldorfské pedagogiky ..	253
<i>Přímá a nepřímá mediální pedagogika — K pojmu „médiá“ — Mediální zralost versus mediální kompetence — Odborná oblast mediální pedagogiky — Média ve škole: přednost produkování před konzumací</i>	
13.3 Technický rozvoj a palčivé otázky dneška.....	259
<i>Ke vztahu člověka a stroje — Jak využít šance nové svobody? — Zájem o svět a člověka se nerozvine sám od sebe — Přehled doporučení k učebnímu plánu</i>	
14. Zdraví pedagogů	269
14.1 Nebezpečí vyhoření v pomáhajících profesích.....	269
14.2 Pedagogické ctnosti	269
14.3 Stát se dobrým kamarádem přirozeného vývoje	271
14.4 Jak se stane práce v kolegiu zdrojem sil	271
14.5 Sedm podmínek zdravého vývoje.....	272
14.6 Zdraví podporující příprava na vyučování	276
14.7 Napojení na „pravé já“	279
15. Činnost školního lékaře a úlohy školních psychologů, sociálních pracovníků, školních zdravotních sester, pečovatelů a terapeutů	283
Poděkování.....	288
Použitá literatura	289
Webové stránky	308
Seznam obrázků	309